

Sygn. akt XVIII Ko 71/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 07 listopada 2019 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie XVIII Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Michał Piotrowski

Protokolant: st. sekretarz sądowy Iwona Łaszkowska

w obecności Prokuratora: Stanisława Wieśniakowskiego

po rozpoznaniu w na rozprawie w dniu 30 października 2019r.

sprawy z wniosku F. Z.

o uzupełniające odszkodowanie i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłą z pozbawienia wolności w okresie od 05 maja 1983r. do 01 sierpnia 1983r. w sprawie b. Sądu Warszawskiego Okręgu Wojskowego sygn. akt So.W. 209/83

orzeka

I. na podstawie art. 8 ust. 4 w zw z art. 8 ust. 1 w zw z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2018r., poz. 2099 t.j. z z.m.) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy F. Z. kwotę 20.000 zł (dwadzieścia tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie wniosek oddala;

III. na podstawie art. 8 ust 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2018r., poz. 2099 t.j. z z.m) w zw z art. 554 § 4 k.p.k. w zw. z § 11 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r. poz. 1800 z późn. zm.) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy F. Z. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika;

IV. na podstawie art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2018r., poz. 2099 t.j. z z.m.) kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt XVIII Ko 71/19

UZASADNIENIE

W dniu 12 sierpnia 2019 r. (data prezentaty) do Sądu Okręgowego w Warszawie wpłynął wniosek pełnomocnika F. Z. o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy zadośćuczynienia w kwocie 456 378,56 zł oraz odszkodowania w kwocie 1000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od uprawomocnienia się wyroku do daty zapłaty, za doznaną krzywdę wskutek niesłusznego pozbawienia wolności w okresie od 05 maja 1983r. do 01 sierpnia 1983r. w związku z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznanie

za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (wniosek k. 3-7).

Na rozprawie w dniu 30 października 2019 r. pełnomocnik wnioskodawcy oraz wnioskodawca podtrzymali wniosek w całości w zakresie dochodzonego zadośćuczynienia, natomiast zmodyfikowali wniosek w zakresie dochodzonego odszkodowania, rozszerzając wniosek o dalszą kwotę 4.000 zł tytułem opłaconej usługi prawniczej (k. 104).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca F. Z. przed wprowadzeniem stanu wojennego w latach 80 – tych XX był członkiem (...).

F. Z. zatrudniony był w Zawodowej Straży Pożarnej w W..

W dniu 01 maja 1983 r. oddział (...) w W. w skład którego wchodził wnioskodawca F. Z. został wezwany do usunięcia flagi biało –czerwonej z napisem (...) zawieszony na kominie kotłowni znajdującej się na terenie osiedla (...) w W..

Wnioskodawca F. Z. odmówił wykonania rozkazu zdjęcia flagi biało –czerwonej z napisem (...), gdyż utożsamiała ona wyznawane przez niego wartości. Był to z jego strony wyraz buntu przeciwko ówczesnej władzy komunistycznej i forma poparcia dla zdelegalizowanej (...).

Po powrocie do bazy wnioskodawca F. Z. został zawieszony w czynnościach i wydano mu polecenie powrotu do domu.

W dniu 05 maja 1983 r. Podprokurator Wojskowej Prokuratury (...) w W. sygn. Pg. D. (...), wydał postanowienie o przedstawieniu zarzutów wnioskodawcy F. Z. o czyn z art. 309 § 1 k.k. w związku z art. 313 ustawy z dnia 19 kwietnia 1969 r. kodeks karny, a mianowicie o to, że w dniu 01 maja 1983 r. (...) pełniąc służbę w tej jednostce zmilitaryzowanej odmówił wykonania rozkazu z-cy komendanta (...) w W. dot. zdjęcia flagi biało-czerwonej z napisem (...) umieszczonej na wierzchołku komina kotłowni osiedlowej”.

W dniu 05 maja 1983r. wnioskodawca F. Z. został zatrzymany przez funkcjonariuszy milicji obywatelskiej.

W dniu 06 maja 1983 r. wydano postanowienie o tymczasowym aresztowaniu F. Z. .

Wnioskodawca został umieszczony w Areszcie Śledczym W.(...) w W. gdzie przebywał do chwili zwolnienia tj. do dnia 01 sierpnia 1983 r.

Podczas osadzenia w Areszcie Śledczym W.(...) w W. wnioskodawca został raz pobity przez jednego ze współosadzonych.

Postanowieniem Sądu Warszawskiego Okręgu Wojskowego w Warszawie z dnia 29 lipca 1983 r. sygn. akt SoW. 209/83 umorzono postępowanie karne wobec F. Z. na podstawie ustawy o amnestii z dnia 21 lipca 1983 r. (k. 52).

Po opuszczeniu Aresztu Śledczego F. Z. na mocy orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej dla funkcjonariuszy pożarnictwa z dnia 07 września 1983 r. został dyscyplinarnie wydalony ze służby w (...). (k. 58)

Wnioskodawca F. Z. następnie przez okres około 1,5 roku utrzymywał się z wykonywania prac dorywczych.

Sąd Najwyższy – Izba Wojskowa w Warszawie na skutek rewizji nadzwyczajnej Rzecznika Praw Obywatelskich postanowieniem z dnia 25 października 1993r. uchylił postanowienie Sądu Warszawskiego Okręgu Wojskowego w W. z dnia 29 lipca 1983r. sygn. akt So. W. 209/83 i postępowanie karne wobec F. Z. na podstawie art. 11 pkt 1 d.k.p.k. umorzył (k. 62-69).

Postanowieniem z dnia 23 kwietnia 1997 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie sygn. akt So 17/96 na podstawie art. 467 § 4 d.k.p.k., art. 486 § 2 d. k.p.k. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz F. Z.:

- kwotę 1800 zł tytułem odszkodowania,

- kwotę 2400 zł tytułem zadośćuczynienia za szkody i krzywdy moralne wynikłe z faktu oczywiście niesłusznego tymczasowego aresztowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia prawomocności orzeczenia (k. 81-82).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zeznań wnioskodawcy F. Z. (k. 99-101), zeznań świadka R. Z. (k. 102-103) oraz dokumentacji dołączonej do wniosku (k. 17-90).

Sąd zważył co następuje:

Zeznania wnioskodawcy (k. 99-101), Sąd uznał za wiarygodne w całości. Zdaniem Sądu F. Z. przedstawił wiarygodnie okoliczności dotyczące swojej sytuacji zawodowej i osobistej przed tymczasowym aresztowaniem, jak i konsekwencji stosowania tymczasowego aresztowania względem niego. Jego relacja w ocenie Sądu w tym zakresie była spójna i konsekwentna i nie budziła wątpliwości co do obiektywizmu przedstawianych okoliczności. Ponadto jego zeznania w tym zakresie znalazły potwierdzenie w dowodach z dokumentów załączonych do wniosku.

Zeznania świadka R. Z. (k. 102-103) Sąd również uznał za wiarygodne w całości, gdyż korespondowały z zeznaniami wnioskodawcy jak też z załączoną dokumentacją. Świadek potwierdziła powołane przez F. Z. okoliczności i powody tymczasowego aresztowania, jak również wynikłe z tego tytułu szkody.

Nie budziły żadnych wątpliwości, zdaniem Sądu, co do swej wiarygodności i rzetelności dowody dokumentarne ujawnione na rozprawie wymienione na kartach 17-90 akt sprawy. Zostały bowiem sporządzone w sposób prawidłowy, zgodnie do stosownych regulacji prawnych. Ich forma i treść nie była kwestionowana w toku rozprawy przez strony.

Na wstępie, wobec stanowiska zaprezentowanego na rozprawie przez prokuratora o niedopuszczalności merytorycznego rozpoznania wniosku wnioskodawcy F. Z. z uwagi na powagę rzeczy osądzonej, Sąd pragnie wskazać, iż wniosek wnioskodawcy o uzupełniające zadośćuczynienie i odszkodowanie (bo tak zastał przez Sąd zakwalifikowany) w oparciu o treść art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, tj. odwołanie się do odpowiedniego stosowania art. 8 tej ustawy (a więc i do jego ustępu 4) dawał prawo, poprzez klauzulę względów słuszności do wystąpienia o zasądzenie uzupełniającego odszkodowania i zadośćuczynienia pomimo prawomocnego przyznania wnioskodawcy w oparciu o odpowiednie przepisy k.p.k. odszkodowania i zadośćuczynienia na podstawie postanowienia z dnia 23 kwietnia 1997 r. Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie sygn. akt So 17/96.

Sąd podzielił w tym zakresie stanowisko wyrażone w orzecznictwie m.in. w wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 19 lutego 2019 r. II AKA 6/19, LEX nr 2669302 gdzie wskazano, że „Przepis art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, odwołując się do odpowiedniego stosowania art. 8 tej ustawy (a więc i do jego ustępu 4), daje prawo, poprzez klauzulę względów słuszności, do wystąpienia o zasądzenie uzupełniającego odszkodowania również osobom represjonowanym (a w razie ich śmierci ich małżonkom, dzieciom i rodzicom), bezprawnie zatrzymanym, czy tymczasowo aresztowanym, którym zostało już, w oparciu o odpowiednie przepisy k.p.k., prawomocnie zasądzone odszkodowanie i zadośćuczynienie”.

Warunkiem uwzględnienia takiego wniosku jest zaś, obok spełnienia innych przesłanek ustawowych, określonych w przepisie art. 11 ust. 1 ustawy lutowej, stwierdzenie istnienia wyraźnej, istotnej dysproporcji pomiędzy tym, co występujący wcześniej z roszczeniem już otrzymał, a tym, co otrzymałby składając wniosek obecnie (vide - postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2016 r. w sprawie IVKK 380/16, Lex nr 2192659).

W ocenie Sądu analiza treści zarzucanego wnioskodawcy F. Z. czynu, odnośnie co do którego postanowieniem Sądu Warszawskiego Okręgu Wojskowego w Warszawie z dnia 29 lipca 1983 r. sygn. akt SoW. 209/83 umorzono postępowanie karne na podstawie ustawy o amnestii z dnia 21 lipca 1983 r. (k. 52) wespół z analizą okoliczności faktycznych związanych z tym postępowaniem, w tym motywacją wnioskodawcy nie wykonania przedmiotowego

rozkazu usunięcia flagi biało czerwonej z napisem (...) nie pozostawia wątpliwości, że zarzucany wnioskodawcy czyn związany był z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w rozumieniu art. 1 ust 1 ustawy lutowej. Flaga biało –czerwona z napisem (...) wywieszona w dniu 1 maja 1983r. tj. Święta Pracy, po delegalizacji (...) wiązała się z określoną konotacją polityczną i stanowiła przejaw działalności politycznej. Tym samym nie usunięcie wskazanej flagi przez wnioskodawcę także motywowane było względami politycznymi i wynikało, jak wynika z zeznań wnioskodawcy, ze względów politycznych albowiem przedmiotowa flaga utożsamiała wyznawane przez wnioskodawcę, jako b. członka zdelegalizowanej (...), wartości - sprawiedliwość społeczną i walkę o demokrację i był to z jego strony wyraz dezaprobaty przeciwko ówczesnej władzy komunistycznej a przejaw poparcia dla zdelegalizowanej (...).

W tym miejscu należy także wskazać, iż pierwotne brzmienie przepisu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U 1991/34/149), ograniczało jednak zakres obowiązywania zawartej w tym akcie prawnym regulacji do okresu od 1 stycznia 1944 r. do 31 grudnia 1956 r., a zatem pozbawiało wnioskodawcę F. Z. prawa do rehabilitacji za pomocą tej oto ścieżki prawnej. Taka podstawa powstała dopiero z dniem 18 listopada 2007 r., kiedy to doszło do znowelizowania przepisu art. 1 ustawy lutowej (Dz. U. z 2007/191/1372). Rzecz jednak w tym, że wdrażanie stosownego postępowania w oparciu o ten akt prawny było już niecelowe, albowiem, jak zaznaczono wcześniej, Sąd Najwyższy – Izba Wojskowa w Warszawie na wskutek rewizji nadzwyczajnej Rzecznika Praw Obywatelskich postanowieniem z dnia 25 października 1993r. uchylił postanowienie Sądu Warszawskiego Okręgu Wojskowego w Warszawie z dnia 29 lipca 1983r. sygn. akt So. W. 209/83 i postępowanie karne wobec F. Z. na podstawie art. 11 pkt 1 d.k.p.k. umorzył. (k. 62-69).

Przechodząc już do kwestii samego uzupełniającego zadośćuczynienia to wskazać należy, iż zgodnie z treścią art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. z 2017 r. poz. 1987 t.j.) osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji.

Zdaniem Sądu przedstawione powyżej okoliczności odnoszące się do powodów tymczasowego aresztowania wnioskodawcy F. Z. bez wątpliwości wskazują, iż represje jakich doznał w/w były następstwem jego działania na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Mając na uwadze okoliczności przedstawione powyżej dotyczące analizy treści zarzucanego wnioskodawcy F. Z. czynu, odnośnie co do którego postanowieniem Sądu Warszawskiego Okręgu Wojskowego w Warszawie z dnia 29 lipca 1983 r. sygn. akt SoW. 209/83 umorzono postępowanie karne na podstawie ustawy o amnestii z dnia 21 lipca 1983 r., wespół z analizą okoliczności faktycznych związanych z tym postępowaniem oraz motywacją wnioskodawcy nie wykonania przedmiotowego rozkazu usunięcia flagi biało czerwonej z napisem (...) nie pozostawia wątpliwości, że zarzucany wnioskodawcy czyn związany był z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i zatem roszczenie wnioskodawcy z art. 8 ust. 4 w zw z art.8 ust. 1 w zw z art. 11 ust 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w zakresie dochodzenia od Skarbu Państwa uzupełniającego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z tymczasowym aresztowaniem wnioskodawcy w okresie od 05 maja 1983 r. do 01 sierpnia 1983r. , zasługiwało na uwzględnienie w części.

W stosunku do wnioskodawcy spełnione bowiem zostały przesłanki formalne dające podstawy do wystąpienia o uzupełniające zadośćuczynienie (przepis art. 11 ust. 1 ustawy lutowej w zw z art. 8 ust 1 i ust 4 ustawy lutowej), nadto w ocenie Sądu zaistniała również wyraźna, istotna dysproporcja pomiędzy tym, co wnioskodawca już otrzymał jako zadośćuczynienie na mocy postanowienia z dnia 23 kwietnia 1997 r. Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie w sprawie sygn. akt So 17/96, tj. kwotę 2400 zł tytułem zadośćuczynienia za szkody i krzywdy moralne wynikłe z faktu oczywiście niesłusznego tymczasowego aresztowania, a tym, co otrzymałby składając wniosek obecnie.

Przyznana bowiem wnioskodawcy wówczas kwota 2400 zł tytułem zadośćuczynienia odpowiadała jedynie wysokość nieco ponad dwukrotności przeciętnego wynagrodzenia w 1997r., które w 1997r. wynosiło 1061,93 zł – przeciętne wynagrodzenie w 1997r. zgodnie z ogłaszanym corocznie przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego komunikatem w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej tj. Monitorze Polskim., co mając na uwadze aktualne stawki – przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw we wrześniu 2019r. wyniosło 5084,56 zł – Komunikat Prezesa GUS (...), odpowiadałoby kwocie około 13.000 zł, co zdaniem Sądu jako zadośćuczynienie za krzywdę wynikłą z pozbawienia wolności za okres 88 dni w ustalonych okolicznościach faktycznych sprawy stanowiło wyraźną i istotną dysproporcję pomiędzy tym co wnioskodawca otrzymałaby jako zadośćuczynienie obecnie poprzez klauzulę słuszności określoną w art. 8 ust 4 ustawy lutowej.

Z tych względów Sąd uznał zasadnym merytoryczne rozpoznanie wniosku we wskazanym zakresie.

W tym miejscu wskazać także należy, iż zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1851) w postępowaniu o odszkodowanie i zadośćuczynienie mają odpowiednie zastosowanie przepisy rozdziału 58 kodeksu postępowania karnego, z wyjątkiem art. 555 k.p.k., który to rozdział dotyczy odszkodowania za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie.

Rozstrzygając w zakresie żądanego zadośćuczynienia Sąd miał na względzie pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2008 r., WA 20/08, OSNwSK 2008/1/1150 zgodnie z którym w zakresie wykładni pojęcia "zadośćuczynienie", w rozumieniu art. 8 ust. 1 cyt. ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego stosuje się art. 445 § 2 k.c.

Tym samym mając na uwadze powyższy pogląd, który niniejszy Sąd w pełni podziela, a także w oparciu o odesłanie na mocy art. 8 ust 3 powołanej ustawy do regulacji określonych w rozdziale 58 kodeksu postępowania karnego, zasadnym jest odpowiednie posiłkowanie się wypracowanym orzecznictwem dotyczącym tej problematyki na gruncie instytucji przewidzianych w rozdziale 58 kodeksu postępowania karnego, tj. m.in. zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z niewątpliwie niesłusznym tymczasowym aresztowaniem. Zatem wskazać należy, iż zadośćuczynienie za doznaną krzywdę to odszkodowanie za szkodę niematerialną wynikłą z wykonania kary, tymczasowego aresztowania, zatrzymania czy wykonywania środka zabezpieczającego, o której stanowią negatywne przeżycia psychiczne wiążące się z faktem pozbawienia wolności (izolacja więzienna, przebywanie z innymi osobami pozbawionymi wolności, dolegliwe warunki odbywania kary) por. wyrok SA w Krakowie II AKa 17/11, KZS 2011, z. 5, poz. 56; SA w Katowicach II AKa 320/10, KZS 2011, z. 5, poz. 105/.

Jak wskazano powyżej dla wykładni pojęcia "zadośćuczynienie", o jakim mowa w art. 552 (obecnie art. 552a k.p.k.), miarodajne są przepisy prawa cywilnego, a zwłaszcza art. 445 § 2 k.p.c., z którego wynika, że zadośćuczynienie powinno być odpowiednie; suma odpowiednia to taka, która co najmniej równoważy przeżycia związane z niesłusznym tymczasowym aresztowaniem; uwzględnić należy całokształt okoliczności towarzyszących tymczasowemu aresztowaniu, takich jak: okres jego stosowania, wiek osoby aresztowanej, jej stan zdrowia, uprzednią karalność, wykonywany zawód, a także skutki, jakie niesłusznie stosowane tymczasowe aresztowanie wywarło na osobę uprawnioną w środowisku, w którym funkcjonuje /SA w Lublinie II AKa268/11, KZS 2012, z. 9, poz. 74/.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy i odnosząc się do oceny subiektywnych przeżyć wnioskodawcy F. Z. oraz rozmiarów krzywdy doznanej przez niego w związku z pozbawieniem go wolności - tymczasowym aresztowaniem w związku z represjonowaniem za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, podnieść należy, iż pozbawienie wolności – tymczasowe aresztowanie wnioskodawcy było wynikiem nie omyłki sądowej, lecz przede wszystkim elementem represji politycznej z uwagi na zaangażowania na rzecz wolności, demokratyzacji życia publicznego. Sąd Okręgowy okoliczność tą uwzględnił w pierwszej kolejności ustalając wysokość zasądzzonego uzupełniającego zadośćuczynienia za krzywdę.

Nie ulega więc wątpliwości, iż zastosowanie wobec wnioskodawcy tymczasowe aresztowania w wyniku represji politycznych wpłynęło bardzo negatywnie na sytuację finansową i bytową całej jego rodziny.

Należy również zauważyć, że wnioskodawca w chwili zatrzymania i osadzenia w areszcie był osobą uprzednio nie karaną, ani nie przebywającą w jednostce penitencjarnej. Pozbawienie wolności wnioskodawcy w związku z tymczasowym aresztowaniem jego osoby w sposób bezprawny naruszyło przede wszystkim dobro osobiste F. Z. w postaci prawa do wolności osobistej. Naruszenie to trwało przez dość znaczny okres tj. 88 dni. Krzywda doznana przez wnioskodawcę F. Z. wiązała się z dolegliwościami, które nierozzerwalnie niesie ze sobą pozbawienie wolności, w szczególności dotyczącymi ograniczeń w kontaktach ze światem zewnętrznym, zwłaszcza z rodziną, jak również niewątpliwie emocjonalnymi cierpieniami z powodu obawy F. Z. o sytuację życiową i materialną jego rodziny pozostającej na jego utrzymaniu.

Ustalając wysokość uzupełniającego zadośćuczynienia Sąd uwzględnił okoliczność, iż wnioskodawca F. Z. jako więzień polityczny przebywał w areszcie w okresie PRL. Powszechnie znane są niezwykle trudne warunki bytowe panujące w więzieniach w tym okresie, niehumanitarny sposób traktowania więźniów, zwłaszcza więźniów politycznych. Wiedzy na temat warunków bytowych oraz traktowania więźniów politycznych w tym okresie dostarczają liczne opracowania historyczne, wspomnienia, materiały IPN, jak również znane Sądowi z urzędu relacje osób osadzonych z innych spraw „historycznych” tj. odszkodowawczych i dotyczących unieważnień orzeczeń w trybie powołanej wyżej ustawy.

Mając na uwadze przedstawione powyżej okoliczności, Sąd doszedł do przekonania, że kwota 20.000 złotych na rzecz wnioskodawcy będzie właściwą dla uzupełniającego zadośćuczynienia niematerialnej szkody w postaci cierpień fizycznych i psychicznych związanych z tymczasowym aresztowaniem w sprawie b. Sądu Warszawskiego Okręgu Wojskowego w W. z dnia 29 lipca 1983 r. sygn. akt SoW. 209/83w związku z represjonowaniem za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Na krzywdę wnioskodawcy F. Z. złożyły się bowiem cierpienia doznane w trakcie pozbawienia wolności – tymczasowego aresztowania oraz te, które były jego udziałem po zwolnieniu m.in. utrata pracy, dyscyplinarne usunięcie z (...), utrzymywanie się przez okres około 1,5 roku z prac dorywczych. Sąd uwzględnił zatem nasilenie cierpień, trwałość następstw, konsekwencje w życiu – wywołane pobytem F. Z. w Areszcie Śledczym W. (...) (vide: zeznania wnioskodawcy).

Przełożenie krzywdy, która stanowi nieuchwytną kategorię przeżyć psychicznych, na wartości pieniężne jest zawsze trudne do przeprowadzenia. Przyznana rekompensata pieniężna w kwocie 20.000 zł na rzecz wnioskodawcy jako uzupełniające zadośćuczynienie jest zdaniem Sądu odpowiednia, zgodnie z treścią art. 445 § 1 k.c. Uzupełniające zadośćuczynienie w tym wymiarze ma na celu pomóc wnioskodawcy przezwyciężyć przykre doznania oraz zaspokoić jego potrzeby wywołane pozbawieniem wolności – tymczasowym aresztowaniem w związku z represjonowaniem za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Jeszcze raz należy podkreślić, iż w ocenie Sądu przyznanie wnioskodawcy uprzednio na mocy postanowienia z dnia 23 kwietnia 1997 r. Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie w sprawie sygn. akt So 17/96 kwoty 2400 zł tytułem zadośćuczynienia odpowiadała jedynie wysokość nieco ponad dwukrotności przeciętnego wynagrodzenia w 1997r., co mając na uwadze aktualne stawki (przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw we wrześniu 2019r.) odpowiadałoby kwocie około 13.000 zł za okres 88 dni pozbawienia wolności w ustalonych okolicznościach faktycznych stanowiło zdaniem Sądu wyraźną i istotną dysproporcję pomiędzy tym co wnioskodawca otrzymałby jako zadośćuczynienie obecnie poprzez klauzulę słuszności określoną w art. 8 ust 4 ustawy lutowej. Dlatego też zasadnym było przyznania wnioskodawcy uzupełniającego zadośćuczynienia we wskazanym zakresie.

Sąd kierował się nadto zasadą, aby przyznane zadośćuczynienie równoważyło krzywdę, nie stanowiąc zarazem źródła wzbogacenia. Suma zadośćuczynienia powinna być bowiem odpowiednia (art. 445 § 1 k.c.). Takiego charakteru w żaden sposób nie miała żądana przez wnioskodawcę kwota 456.378,56 zł, w ocenie Sądu będąca kwotą skrajnie

wygórowaną i całkowicie nieadekwatną, dlatego też Sąd w pozostałym zakresie oddalił wniosek wnioskodawcy co do dochodzonego uzupełniającego zadośćuczynienia.

Co zaś się tyczy dochodzonego odszkodowania na wstępie wskazać należy, iż Sąd podzielił w tym zakresie stanowisko zgodnie z którym „co się tyczy wykładni pojęcia "odszkodowanie", w rozumieniu art. 8 ust. 1 cyt. ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, to należy posłużyć się regułami ustalonymi w prawie cywilnym, a zatem ma tu zastosowanie art. 361 § 2 k.c.”(por. wyrok Sądu Najwyższego z 21 maja 2008r., WA 20/08, OSNwSK 2008/1/1150).

Tym samym odszkodowanie przewidziane w art. 8 ust 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego ma analogicznie jak w przypadku odszkodowania za m.in. niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowania uregulowanego w treści przepisów rozdziału 58 kodeksu postępowania karnego charakter cywilno - prawny.

W związku z tym, na tle regulacji wyrażonej w art. 6 k.c. poszkodowany winien udowodnić podstawę oraz wysokość zgłoszonego roszczenia /por. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 23 października 2012r. II AKa 295/12, publ. Lex nr 1238662/.

Przenosząc powyższe rozważania prawne na grunt rozpoznawanej sprawy, stwierdzić należy, że żądanie wnioskodawcy w zakresie dochodzenia odszkodowania nie zasługiwało na uwzględnienie.

Swoje żądanie w zakresie dochodzonego odszkodowania w łącznej kwocie 5000 zł wnioskodawca oparł na następujących elementach: kwota 1000 zł tytułem odszkodowania za wartość paczek przesyłanych przez rodzinę wnioskodawcy podczas osadzenia w areszcie śledczym oraz kosztów dojazdu bliskich do Aresztu Śledczego W. (...) w W. (k. 12v wniosku), a także zwrot kwoty 4.000 zł tytułem kosztów opłaconej usługi prawniczej (k. 104).

Należy jednak zauważyć, iż w tym zakresie tj. odszkodowania obejmującego zwrot wartości paczek przesyłanych przez rodzinę wnioskodawcy podczas jego osadzenia w areszcie śledczym oraz kosztów dojazdu bliskich na widzenia z wnioskodawcą do Aresztu Śledczego W. (...) w W. jak i opłaconego przez wnioskodawcę wynagrodzenia ustanowionego w sprawie obrońcy, prawomocnie już orzeczono względem wnioskodawcy w postanowieniu Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 23 kwietnia 1997 r. w sprawie sygn. akt So 17/96 na podstawie art. 467 § 4 d.k.p.k., art. 486 § 2 d. k.p.k. zasądzając od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy F. Z. kwotę 1800 zł tytułem odszkodowania, wskazując w uzasadnieniu tegoż postanowienia, że na kwotę tą składają się poniesione przez rodzinę wnioskodawcy wydatki na dojazdy do W. (5 x 10 zł), wartość przekazywanych mu paczek (5 x 50 zł) i wynagrodzenie obrońcy z wyboru (około 1500 zł) – k. 82.

Zatem we wskazanym zakresie co do wskazanych we wniosku składników składających się na odszkodowanie nastąpiła już powaga rzeczy osądzonej, a wnioskodawca w niniejszym postępowaniu w żaden sposób nie wykazał w sposób należyty zgodnie z regułą z art. 6 k.c. podstawy oraz wysokości zgłoszonego roszczenia o uzupełniające odszkodowanie skoro domagał się ponownego przyznania odszkodowania wyłącznie za to co zostało już mu prawomocnie przyznane.

W związku z tym zdaniem Sądu, na tle regulacji wyrażonej w art. 6 k.c., wnioskodawca nie udowodnił podstawy oraz wysokości zgłoszonego roszczenia w zakresie dochodzonego odszkodowania uzupełniającego (por. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 23 października 2012r. II AKa 295/12, publ. Lex nr 1238662), co implikowało konieczność oddalenia wniosku we wskazanym zakresie.

Sąd przyznał wnioskodawcy kwotę 20.000 zł tytułem uzupełniającego zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty. W tym zakresie Sąd podzielił także stanowisko wypracowane w judykaturze, jak w przypadku szkody wynikającej z niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania - mające zastosowanie również w przypadku roszczeń z art. 8 ust 1 powołanej ustawy wskazane m.in. w postanowieniu Sąd Najwyższy z dnia 29 kwietnia 1991r. V KRN 475/90, publ. OSNKW 1991/10-12/52/, gdzie wyrażono stanowisko, że „Odsetki od sumy pieniężnej stanowiącej odszkodowanie za niesłuszne skazanie są wynagrodzeniem

za opóźnienie w zapłacie sumy pieniężnej, która jest już wymagalna, i dlatego należy uznać, że za czas do wydania przez sąd prawomocnego orzeczenia odszkodowawczego odsetki nie przysługują.”

Na podstawie art. 8 ust 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2018r., poz. 2099 t.j. z z.m) w zw z art. 554 § 4 k.p.k. w zw. z § 11 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r. poz. 1800 z późn. zm.) Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy F. Z. kwotę 240 zł tytułem zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego zgodnie z którym to przepisem koszty postępowania w sprawach objętych ustawą ponosi Skarb Państwa.

Z uwagi na powyższe, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku

SSO Michał Piotrowski